

Практичне заняття 5

Громадянські права. Право на життя

Джерела:

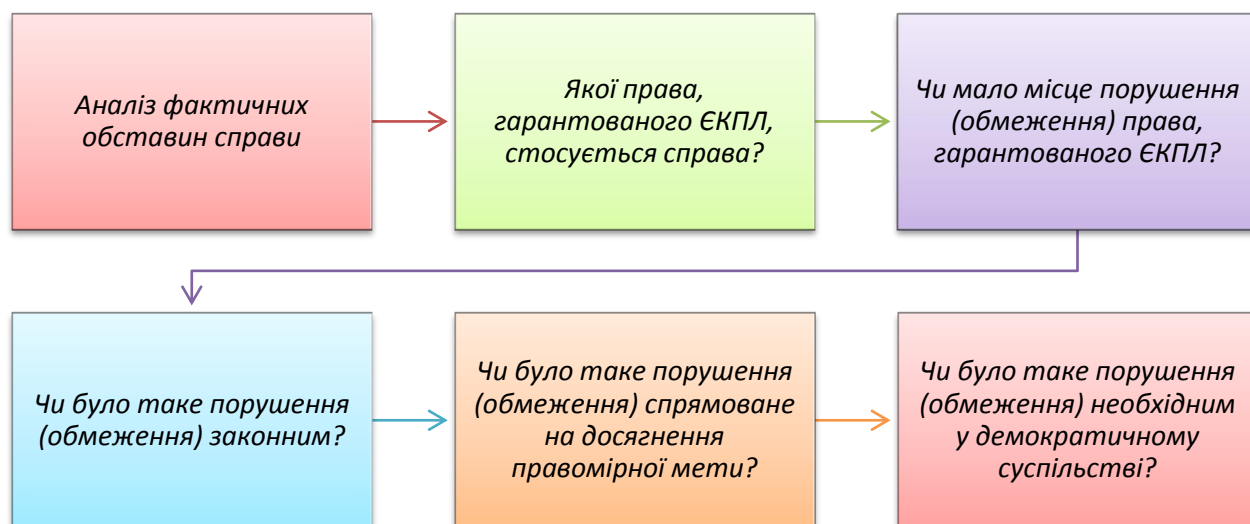
1. [Конституція України](#)
2. [Конвенція про захист прав людини і основоположних свобод](#)
3. [Заключний акт Ради з безпеки та співробітництва в Європі](#)
4. [Загальна декларація прав людини](#)
5. [Міжнародний пакт про громадянські і політичні права](#)
6. [Міжнародний пакт про економічні, соціальні та культурні права](#)
7. [МакКан проти Сполученого Королівства](#)
8. [L.C.V. Проти Сполученого Королівства](#)
9. [Конвенція проти катувань та інших жорстоких, нелюдських або таких, що принижують гідність, видів поводження і покарання](#)
10. [Ірландія проти Сполученого Королівства](#)
11. [Турер проти Сполученого Королівства](#)
12. [Сорінг проти Сполученого Королівства](#)
13. [Бурсук проти Румунії](#)

Теоретичні питання:

1. Поняття особистих прав людини
2. Поняття та складові права на життя
3. Зобов'язання держави щодо гарантій права на життя
4. Практика ЄСПЛ з приводу права на життя

Практичні завдання:

Для вирішення практичного завдання проаналізуйте нижченаведені кейси за таким алгоритмом:

Кейс 1.

До ЄСПЛ звернулись четверо громадян Бельгії – батько, мати, брат та сестра пана Кукумбера. Під час автокатастрофи 29 вересня 2008 року пан Кукумбер отримав тяжкі черепні травми, які спричинили параліч і повну неспроможність. Відповідно до медичної експертизи,

проведеної за постановою Державної Ради 14 лютого 2014 року, він перебуває у хронічному вегетативному стані.

Від вересня 2008 до березня 2009 року він був госпіталізований у реанімаційному, а потім у неврологічному відділенні лікарняного центру. Від березня до червня 2009 року він перебував під доглядом у санаторії, потім, з 23 червня 2009 року, в університетському лікарняному центрі у відділенні для пацієнтів з апалічним синдромом (відділення для догляду і реабілітації), де і досі госпіталізований. У цьому відділенні перебувають вісім пацієнтів у вегетативному стані або у стані мінімальної свідомості. Кукумбер отримує штучні гідратацію і живлення парентеральним шляхом, а саме через шлунковий зонд.

У липні 2011 року його оглядали у спеціалізованому відділенні з дослідження коми (Coma Science Group), де дійшли висновку, що він перебуває у хронічному нейровегетативному стані, визначеному як «мінімальна свідомість плюс». Відповідно до приписів Coma Science Group, між вереснем 2011 і кінцем жовтня 2012 року він отримував щоденні сеанси фізіотерапії, які не дали результату, а також між березнем і вереснем 2012 року 87 сеансів логопедії з метою встановлення комунікаційного коду. Проте жодного спілкування не вдалось встановити. Були також здійснені спроби садити пацієнта у крісло.

Лікарі, які опікувались Кукумбером, у 2012 році вирішили, що помітили у ньому все чіткіші ознаки спротиву проти лікування і догляду, і тому медичний колектив протягом перших місяців 2013 року розпочав колегіальне провадження щодо прав хворих і закінчення життя, залучивши його дружину. Внаслідок цього провадження д-р Карігер, відповідальний за лікування Кукумбера і завідуючий відділенням, у якому той перебував, ухвалив рішення припинити живлення і зменшити гідратацію.

9 травня 2013 року заявники звернулись до адміністративного суду за процедурою термінового тимчасового заходу, маючи на меті зобов'язати лікарню відновити нормальні живлення і гідратацію Кукумбера і продовжувати надавати йому необхідний у його стані догляд. Постановою від 11 травня 2013 року суддя термінового провадження задовольнив їхні клопотання. Суддя вирішив, що без чітких вказівок від Кукумбера і за відсутності довіреної особи, відповідно до чинних положень Кодексу охорони здоров'я, колегіальне провадження мало відбуватись за участю сім'ї, хоча вона у даному випадку і розділилась у поглядах на його майбутнє. Суддя постановив, що хоча дружина Кукумбера була залучена до провадження, вивчення обставин справи показало, що його батьків навіть не повідомили про це провадження, і що рішення припинити живлення і обмежити гідратацію, ні характеру, ні мотивування якого вони не знали, не враховувало їхні побажання. Тому суддя вирішив, що ці процесуальні недоліки становили тяжке і вочевидь неправомірне порушення основоположної свободи, а саме, права на повагу до життя, і зобов'язав лікарню відновити нормальні живлення і гідратацію Кукумбера і продовжувати надавати йому необхідний у його стані догляд.

Починаючи з вересня 2013 року розпочалось нове колегіальне провадження. Д-р Карігер проконсультувався з шістьма лікарями, при цьому троє з них були з інших установ (невролог, кардіолог і анестезіолог з досвідом паліативної медицини), вибрані, відповідно, батьками, дружиною Кукумбера і медичним колективом. Він ознайомився також з письмовим поданням лікаря, відповідального у медичному центрі за спеціалізоване відділення, яке створює умови для підтримання життя.

Водночас 27 вересня і 16 листопада 2013 року він зібрав дві сімейні ради у складі дружини, батьків і восьми братів і сестер Кукумбера. Дружина і шестеро з восьми братів і сестер висловились за припинення штучного живлення і гідратації, а заявники висловились за збереження.

9 грудня 2013 року, д-р Карігер зібрав усіх лікарів, а також майже весь медичний колектив. За наслідками цих зборів д-р Карігер і п'ять із шести лікарів-консультантів висловились позитивно щодо припинення лікування.

Після завершення цих консультацій д-р Карігер 11 січня 2014 року оголосив своє рішення перервати штучні живлення і гідратацію починаючи з 13 січня, за відсутності звернення до адміністративного суду.

Кейс 2

Заявник, пан Леонардо, громадянин Австрії, народився у 1933 році і проживає в Зальцбурзі (Австрія). 8 листопада 1989 року син заявника був убитий трьома злочинцями, які залишали місце злочину після вчинення пограбування банку. Пізніше було з'ясовано, що двоє з них відбували покарання у вигляді позбавлення волі відповідно до вироків суду за повторне вчинення злочинів із застосуванням насильства. На час розгляду справи в Суді один із злочинців, котрий здійснив фатальний постріл, вже був умовно-достроково звільнений, а до іншого застосовувався режим часткового нагляду. Судді, відповідальні за виконання цих вироків, застосували до одного зі злочинців умовно-дострокове звільнення, а до іншого – режим часткового нагляду, оскільки за звітами адміністрації в'язниці їх поведінка свідчила про те, що вони не були небезпечні для суспільства. Пізніше були винесені вирoki щодо продовження термінів ув'язнення цих злочинців. Заявник звернувся за отриманням відшкодування відповідно до закону, який передбачав компенсації жертвам тероризму та організованої злочинності, проте ця вимога не була задоволена. Спочатку йому було відмовлено Міністром внутрішніх справ, а потім – Президентом Австрії.

Кейс 3

Заявник, пан Саломан, є громадянином Греції, народився у 1950 році і зараз проживає у селі поблизу міста Салоніки (Греція).

26 грудня 1992 року поліція проводила антитерористичну операцію. Брат заявника, Саломан 2, та ще один селянин побачили солдат, які наближалися до селища, і кинулися тікати. Для їхнього затримання було послано загін поліцейських. Заявник стверджував, що коли поліцейські виявили його брата та іншого селянина, які ховались у саду, вони почали бити останніх руками і ногами. За словами заявника поліцейські завдали прикладами автоматів багатьох ударів його брату, щонайменше один з яких потрапив у голову. Полісмени затримали Саломана 2. Оскільки йому було складно розмовляти і самостійно пересуватися, його посадили на осла і у такий спосіб доставили до поліцейського відділку. Пізніше, вночі, на вантажівці його перевезли у центральний поліцейський відділок, де помістили у їдальні. Капітан поліції допитав Саломана 2 27 грудня 1992 року близько 17 години.

О 19 годин 10 хвилин 27 грудня 1992 року, коли Саломан 2 перебував під арештом вже близько 36 годин, йому дозволили бути оглянутим лікарем у державній лікарні. У результаті проведеного огляду виявилось, що він страждає на лівосторонній геміпарезіс і що його стан критичний. Після цього Саломана 2 перевезли у іншу, більш облаштовану державну лікарню, де лікарі підтвердили наявність реальної загрози його життю, а також виявили симптоми геміплегії та струсу мозку. Після проведення необхідного обстеження додатково було виявлено церебральний набряк і лівосторонній геміпарезіс. 11 червня 1993 року прокурор прийняв рішення про відсутність підстав притягнення до відповідальності працівників поліції у зв'язку із заподіянням Саломану 2 вище перелічених тілесних ушкоджень. Таке рішення обґрунтовувалося тим, що нібито тілесні ушкодження стали результатом нещасного випадку, в якому немає необережної чи умисної вини працівників поліції. Того ж таки дня прокурор виніс обвинувальний акт, в якому Саломану 2 інкримінувався опір офіцерам поліції, оскільки під час антитерористичної операції він, тікаючи від поліцейських, проігнорував їхній наказ зупинитися. 30 березня 1993 року відбулося слухання справи Саломана 2 у мировому суді. Суд визнав його винним у невиконанні наказу офіцера поліції зупинитися. Саломан 2 був засуджений до штрафу у 35 000 драхми з відстрочкою сплати останнього.